

БЕРТРАМ ЧАНДЛЪР БЛУЖДАЕЩАТА ШАМАНДУРА

Превод от английски: Александър Хрусанов, 1978

chitanka.info

Всъщност не би трябвало да бъде там.

Там не би трябвало да има нищо освен редките потоци водородни атоми, които въобще не намаляваха почти пълния вакуум на междузвездното пространство, и освен кораба „Едър“, следващ законния си курс.

Не би трябвало да се намира там, но беше, и Граймс и хората му изпитаха по-скоро удоволствие, че се е случило нещо, което нарушава монотонността на продължителното пътуване.

— Определено сме в контакт, капитане — рече фон Таненбаум, като се вглеждаше в сферичния екран на индикатора за наличието на маса.

— Хм... — изръмжа капитан Граймс. После се обърна към офицера по електронните съобщения: — Напълно сигурен ли сте, Спарк^[1], че наоколо няма трафик?

— Напълно сигурен, капитане — отвърна Словотни. — Няма нищо на разстояние хиляда светлинни години.

— В такъв случай повикай Спуки^[2] по интеркома и го попитай дали той не е влязъл във връзка с някого... или нещо.

— Много добре, капитане — каза Словотни намусен. Между офицерите, отговарящи за електронните и псионните комуникации, винаги съществуваше съперничество, понякога съвсем не в приятелски дух.

Граймс погледна иззад рамото на навигатора към кадифеночерния екран, към малката синьо-зелена искрица, която лежеше встрани от блестящата нишка, представляваща екстраполираната траектория на кораба. Фон Таненбаум бе нагласил маркерите за разстояние и координати и отчиташе спокойно на глас съответните цифри.

— При сегашната ни скорост ще го достигнем след малко повече от три часа — поясни той.

— Спуки казва, че от него, каквото и да е то, няма никаква псионна емисия — докладва Словотни.

— В такъв случай, ако е кораб, той е изоставен — промърмори Граймс.

— Спасено имущество... — обади се Бидл с почти щастливо изражение на лицето.

— Имаш долнопробен търговски мозък, Първи — рече му Граймс. „Също като мене“, помисли той. Делът на капитана от наградата за спасено имущество щеше да бъде много приятна добавка към не толкова щедрата му заплата. — Е, щом повдигна въпроса, можеш да провериш съоръженията за влачене, скафандрите и всичко останало. А ти, Спаркс, можеш да се свържеш с базата Линдисферн на Карлоти. След няколко секунди ще съм приготвил предварителния доклад... — Той добави сякаш на себе си: — Предполагам, че е по-добре да поискам разрешение да се отклоня от курса, макар че Галактиката няма да престане да се върти, ако десетина чувала с поща се забавят по пътя...

Той взе бележника за съобщения, който му подаде Словотни, и бързо написа: „До командувания пощенските кораби. Забелязахме неразпознат обект с приблизителни координати A1763.5xZU97.75xJ222.0. Моля разрешение да разследвам. Граймс.“

Докато се получи отговорът, Граймс вече се бе заел да изключва „маншеневата“ тяга и започваше маневрите, чрез които щеше да изравни траекторията и скоростта на кораба с тези на изоставения обект.

Отговорът гласеше: „Разрешавам, но моля поне този път се постарай да не объркаш някоя каша. Демиън.“

— Е, капитане, можем поне да опитаме — рече Бидл без особена надежда.

При изключена маншенева тяга радарът, който даваше значително по-точни данни от индикатора за наличие на маса, можеше да се използва отново. Фон Таненбаум сега можеше да определи елементите на траекторията на обекта спрямо кораба, а след това задачата да се приближат до него не беше трудна.

Отначало той се виждаше само като ярко петно върху екрана, а по-късно, когато прожекторите на „Едър“ го задържаха в лъчите си, се видя и с оптически средства. В началото приличаше на една от многото звезди, но с приближаването на кораба се превърна в диск, който се виждаше с бинокъл и на края с невъоръжено око.

Граймс го разглеждаше внимателно през силно увеличаващия си бинокъл. Беше сферичен и изглеждаше направен от метал. По него нямаше никакви издатини, но се виждаха никакви маркировки, които наподобяваха букви или цифри. Въртеше се бавно.

— Би могло да е мина... — рече Бидл, който стоеше до Граймс край екрана за външно наблюдение.

— Би могло... — съгласи се Граймс. — А може и да има взривател на приближение... — Обърна се към фон Таненбаум. — Пилот, поддържайте сегашното отстояние, докато не разберем какво представлява. — Той отново се вгледа в екрана.

Космическите мини са по-скоро отбранително, отколкото нападателно средство и „Едър“ носеше в трюмовете си шест парчета. Те са ужасяващо ефикасни оръжия, когато условията за употребата им са идеални, а те почти никога не са такива. Когато се изхвърлят от преследван от враг кораб, те представляват отлично средство за разубеждаване — при условие, че преследвачът не се движи с междузвездна тяга. Не може да се осъществи физически контакт освен при синхронизация по време.

„Тук, помисли Граймс, в район на космическото пространство, където трябва да се използва междузвездна тяга, е нелогично да има мина.“ От друга страна, никога не беше излишно да се прояви предпазливост. Спомни си думите на един от преподавателите в Академията: „Има стари космонавти и има храбри космонавти, но няма стари храбри космонавти.“

— Ракетна сонда... — нареди той.

— Готова е, капитане — отвърна Бидл.

— Благодаря, Първи. След като я изстреляш, поддържай пълен контрол през целия ѝ полет. Приблужи я много внимателно до шамандурата, мината или каквото е там — не искам да пробиваш дупки в нея. Обиколи няколко пъти обекта, ако е възможно, и след това влез в досег с него. — Той помълча. — Междувременно възобнови маншеновата тяга, но я остави да работи на празен ход. Ако се получи голям взрив, ще можем да започнем прецесия, преди парчетата да ни достигнат. — Отново помълча. — Някой от вас, джентълмени, да има някаква блестяща идея?

— Може би ще е добре — откликна Словотни — да подготвим лазерното оръдие. За всеки случай.

— Изпълнявай, Спаркс. А ти, Първи, не изстрелвай ракетата, докато не ти наредя.

— Оръдието нацелено към целта — съобщи Словотни само след няколко секунди.

— Добре. Хайде, Първи. Можеш да се поупражниш в насочване на ракети.

Бидл се върна към екрана за външно наблюдение със закрепен на очите бинокъл и кутия за дистанционно управление в ръцете. Той натисна един бутон и почти веднага в полето на зрение изплува ракетна сонда със стройна рибоподобна форма, с блед блясък на огъня от опашката и кръг червена светлина към средата ѝ, за да се вижда постоянно от оператора. Тя бавно се отдалечи от кораба и се отправи към загадъчната топка, увиснала в ярката светлина на прожекторите. Зави встрани, за да премине на благоразумно разстояние от целта, заобиколи я, навлезе в орбита около нея, мъничък спътник на малка звезда.

Граймс започна да проявява нетърпение. Беше разбрал, че една от най-трудните страни в дейността на капитана е да се въздържа от намеса, но въпреки това:

— ... Първи — каза той накрая, — не смяташ ли, че може да се приближи малко ракетата?

— Опитвам се, сър, но не се поддава на управление.

— Имаш ли нещо против аз да опитам? — попита Граймс.

— Разбира се, че не, капитане. — Макар и да не го каза на глас, подразбра се: „И то с удоволствие“.

Граймс закрепил бинокъла на очите си и взел кутията за дистанционно управление. Най-напред върна ракетата към кораба, после я преведе през остър завой, за да свикне с управлението. Малко след това сметна, че е успял; сякаш малко негово копие седеше в помещението за управление на миниатюрния кораб. Не беше твърде различно от стимулатора за управление на ракети.

Изправи траекторията на сондата, изпрати я отново към загадъчното кълбо и също като Бидл я вкара в орбита около него. Дотук добре. Изключи тягата и, естествено, сондата продължи да кръжи около металната сфера. Кратко включване на спирачния двигател — това щеше да е достатъчно. С рязко намалена скорост ракетата щеше да започне бавно да пада към целта. Но не стана така — както докладва и фон Таненбаум, който следеше радара.

Граймс помисли, че нещо не е наред. Предметът имаше значителна маса, в противен случай нямаше да се появи така ярко върху екрана на индикатора за наличие на маса. А колкото по-голяма е

масата, толкова по-силно е гравитационното поле. Но той си каза, че съществуват различни начини да се одере котката. Задействува двигателите за управление, опита се да подкара ракетата към обекта.

— Как е, пилот? — попита той.

— Какво се опитвате да направите, капитане? — запита го на свой ред фон Таненбаум. — Елементите на орбитата не се променят.

— Хм... — Може би беше необходимо нещо повече от леко подбутване. Граймс направи необходимото — без никакъв резултат. Нямахше нужда да поглежда към Бидл, за да се увери, че върху лицето му е изписано изражението „нали ви казвах“.

Така... Положението изискваше груба сила и невежество, комбинация, която обикновено дава резултат.

Граймс отдалечи ракетата от сферата, върна я почти до кораба. Обърна я и с пълно ускорение я отправи към целта. Смяташе, че ще успее да включи спирачния двигател, преди да се получи увреждащ контакт — но главното беше да се осъществи какъвто и да е досег.

Въобщо не беше нужно да се безпокои.

С безсилно пламтящ двигател ракетата летеше назад към „Едър“ с опашката напред. Кутията за дистанционно управление не действуваше.

— Словотни! — викна Граймс. — Огън!

Блесна заслепяваща светкавица и после остана само облак горящи, но безопасни газове, които продължаваха бавно да се приближават към кораба.

— И какво ще правим сега, капитане? — попита Бидл. — Мога ли да предложа да докладваме подробно на базата и да продължим пътя си?

— Можете, Първи. Това не се забранява от закона. Но ние ще продължим изследванията.

Граймс се беше заинатил. Беше доволен, че „Едър“ не е натоварен с действително спешна мисия. Чувалите с флотска поща не бяха особено важни — поправки в уставите, списъци с повишения, назначения... Нямахше да е от значение дори ако никога не стигнеха до предназначението си. Но блуждаещата опасност за навигацията не трябваше да се подценява. Може би щяха да нарекат обекта на негово име: „Лудостта на Граймс“... Захили се на тази мисъл. Имаше подобри начини да се постигне безсмъртие. Но какво да прави?

„Едър“ си висеше и „нещото“ си висеше, скоростите и направленията на дрейфа точно синхронизирани и след хиляда седемстотин петдесет и три стандартни години щяха да паднат върху Алгол при условие, че Граймс би се съгласил да чака толкова дълго, на което, естествено, той не беше съгласен. Огледа лицата на офицерите, завързани с колани в креслата си около работната маса. Те също го гледаха.

Фон Таненбаум — Русия звяр — се хилеше весело.

— Костелив орех, капитане, но ще съжалявам, ако си отидем, без да го счупим.

— Съгласен съм — заяви тъмният, сериозен Словотни. — Искате ми се да разбера как действува това поле на отблъскване.

Вители, все още неприет напълно за член на семейството, не каза нищо.

— Ако имаше разум, с който да се свържа, всичко щеше да е много по-лесно... — оплака се Дийн.

— Може би е алергично към метал — подхвърли фон Таненбаум. — Можем да се опитаме да подведем кораба към него, за да видим какво ще стане.

— Няма, пилот — изръмжа Граймс. — Поне засега. Хм... може би в това има нещо. С наличните ни средства няма да е трудно да конструираме ракетна сонда изцяло от пластмаса и...

— Ще трябва да има метал в системата за насочване... — възрази Словотни.

— Няма да има система за насочване, Спаркс. Ще бъде с твърдо гориво и просто ще се прицелим, ще я изстреляме и като видим какво ще стане...

— Твърдо гориво? — опъна се Бидл. — Дори и да имаме формулата, никога няма да успеем да изработим достатъчно кордит или нещо подобно...

— Не е необходимо, Първи. Ще съберем достатъчно от патроните за личните ни оръжия. Но нямам такива намерения.

— А какви са намеренията ви, капитане?

— Имаме графит — а това е въглерод. Имаме най-различни химикали в складовете и по-специално веществата за поддръжка на хидропонната ни система. Въглища, сяра, селитра... А можем да използваме калиев хлорат...

— Може и да стане — призна все още със съмнение в гласа Бидл.

— Разбира се, че ще стане — увери го Граймс.

Действително се получи — макар производството на барут, особено в условията на безтегловност да не беше толкова лесно, колкото Граймс бе предполагал. Най-напред графитът се оказа твърде неподходящ и първата малка партида изгоря бавно с отвратителна сярна смрад, която дълго остана във въздуха въпреки усилията на климатичната инсталация. Но имаха въглеродни филтри за вода. Разглобиха един от тях, разбиха го на прах в кухненския миксер, а когато Граймс видя, че преградите на кабината бързо се покриват с тънък слой сажди, той нареди да задействуват инерционната тяга. Когато ускорението пое ролята на гравитацията, нещата се подобриха.

Въглища 13%, селитра 75%, сярна 12%... „Май това беше рецептата“, помисли Граймс, като се напрягаше да си спомни лекциите по история на артилерията. Смесиха малко количество в сухо състояние, като го разбъркваха внимателно с дървена лъжица. Беше по-добре от първия опит — но не много. И смърдеше също така отвратително. Граймс заключи, че няма достатъчно разстояние между частиците, за да може пламъкът да преминава бързо.

— Спуки — рече той с отчаяние, — можеш ли да прочетеш мислите ми?

— Противоустановно е — отвърна му с официален тон телепатът.

— Уставът да върви по дяволите. Посещавах най-редовно всички лекции от курса по артилерия и съм сигурен, че старият капитан трети ранг Далкуист много обстойно разглеждаше историята на артилерията, но никога не съм мислил, че на съвременния космонавт може да му потрябват познанията за това, как се прави черен барут. Но тези познания са в паметта ми, само да можех да ги извлека!

— Отпуснете се, капитане — каза му Спуки Дийн, — отпуснете се. Изчистете мислите си напълно. Уморен сте, капитане. Много сте уморен. Не се съпротивявайте. Седнете. Отпуснете всяко мускулче...

Граймс се отпусна в креслото. Да, наистина беше много уморен... Не му беше приятно да усеща как студени, лепкави пръсти ровят из мозъка му. Но имаше доверие в Дийн. Каза си напълно уверено, че има доверие в Дийн...

— Върнете се назад във времето, капитане, в онзи период, когато сте били курсант в Академията... Седите на твърд чин с другите курсанти около вас... И на катедрата пред курса е старият капитан трети ранг Далкуист... Виждам го с бялата му коса, бялата брада и избелялосините му очи, които изглеждат огромни зад стъклата на очилата... Виждам и всичките прекрасни малки модели на масата пред него... Средновековни оръдия, мортири... Той си мърмори, а вие мислите. „Как може да направи толкова скучен интересния предмет?“ Задавате си въпроса: „Какво ли ще има за вечеря тази вечер?“ Надявате се, че няма отново да е говежди кебап... Някои от другите курсанти се смеят. Дочухте с половин ухо какво говори преподавателят. А именно, че древните артилеристи, които сами смесвали барута си, твърдели, че единствената възможна течност е урина от пияч на вино, като началникът трябвало да доставя виното... И ако поради неточна стрелба битката се развивала зле, артилеристите винаги можели да кажат, че това се дължи на лошокачественото вино... А сега си мислите дали има някакви възможности да стане нещо с онази хубавичка медицинска сестра...

Граймс почувствува как щръкналите му уши се зачервяват и започват да пламтят. Изведнъж се разбуди напълно. Рече решително:

— Достатъчно, Спуки. Разтърси паметта ми. И ако някой от вас, джентълмени, смята, че ще наредя да се раздаде вино извънредно, ще ви кажа, че греша. Ще използваме обикновена вода, колкото да стане нещо като кал, ще я объркаме добре и ще я изсушим. Не, няма да използваме топлина, поне вътре в кораба. Твърде рисковано е. Но вакуумната камера е подходяща...

— А после? — попита Бидл, заинтересуван въпреки желанието си.

— После ще я стрием на прах.

— Няма ли да е опасно?

— Да. Но на миксера ще монтираме голяма пластмасова купа, а готвачът ще направи здрави пластмасови бъркалки. Щом не използваме метал, ще бъде безопасно.

Приготвиха малко количество смес по метода, изложен от Граймс. Словотни монтира устройство за дистанционно управление на миксера в кухнята и всички излязоха, докато твърдата смес се надроба и размеси. Пълната купа черно, зърнисто вещество изглеждала доста

безобидно, но малка част от него — взета от купата и поставена в чиния надалеч от останалото количество — изгоря със задоволителна бързина, когато я подпалиха.

— Можем да започваме производството! — заяви тържествено Граймс. — Пиротехническа компания „Едър“!

Хванаха се на работа и докато Граймс, Бидл и фон Таненбаум изработваха голямо количество черен барут, Словотни и Вители се заеха да превърнат пет-шест големи пластмасови бутилки в корпуси на ракети. Бяха направени от термопласти, така че лесно успяха да ги оформят по необходимия начин. За да са сигурни, че ще запазят формата си след изстрелването, те ги обвиха със здрава изолираща лента. После трябваше да се направи устройство за изстрелване на ракетите — тръба с подходящ диаметър, с екран за пламъците и механизъм за взривяване, чиито части взеха от обикновен пистолет.

След това всички се заеха да пълнят ракетите с общи усилия. Тръбички от твърда хартия, напоени с наситен разтвор от селитра и изсушени, бяха поставени в корпусите и центрирани, доколкото беше възможно. Барутът бе насипан около тях и здравата натъпкан.

Докато се занимаваха с всичко това, Спуки Дийн, който до този миг не бе взел никакво участие в дейността им, направи предложение.

— Простете, че се намесвам, капитане, но си спомних (с вашата памет) моделите и илюстрациите, които лекторът показваше пред курса. Старите химически ракети са имали пръчки или перки, за да летят направо и...

За миг Граймс се разтревожи. После се изсмя.

— Онези ракети са се използвали в атмосферата, Спуки. Пръчките или перките ще бъдат напълно ненужни във вакуума.

Но продължи да мисли дали ако се поставят перки в струята изгорели газове, те няма да помогнат да се поддържа траекторията на ракетите. Но освен метал на кораба нямаше друг подходящ материал, а за употребата на метал не трябваше и да се мисли.

За изстрелването Граймс излезе извън кораба с фон Таненбаум. Застанаха върху овалната облицовка на корпуса, закрепени отгоре и от магнитните подметки на обувките им. Освен това всеки от тях бе завързан и с подсигуряващо въже. Не трябваше да им се обяснява, че всяко действие има равностойно противодействие. Откатът на ръчно произведените ракети можеше да ги измете от корпуса.

Граймс държеше неугледното устройство за изстрелване, докато навигаторът го зареди, след това бавно го повдигна. Върху прозрачния щит бе гравирани прицел. Макар в условията на безтегловност оръжието да нямаше тегло, то притежаваше инерция и беше неудобно. Докато докара целта, която блестеше ярко в светлината от прожекторите на „Едър“, в центъра на прицела, той се изпоти. Каза по микрофона в шлема:

— Капитанът вика „Едър“. Ще стрелям.

— „Едър“ вика капитана. Разбрано — разнесе се в отговор гласът на Бидл.

Десният палец на Граймс напипа копчето за стрелба. Той се отдръпна неволно от оранжевия пламък, който обля защитното устройство и бе откъснат от кораба и тласнат до цялото продължение на подсигурителното въже. Изпусна ракетомета, но той бе завързан за тялото му със здрави, устойчиви на огън въжета. Успя да проследи пламтящия полет на ракетата. Тя не улучи с много малко целта. Ако се съдеше по праволинейния ѝ курс, не бе отклонена от никакво отблъскващо поле.

— Отбива нагоре... — установи Граймс.

Издърпа се по въжето точно до предишното си място. Фон Таненбаум вкара нова ракета в тръбата. Този път при прицелването Граймс смяташе да постави целта малко над центъра на прицела. Но се наложи да се позабави; прозрачният щит беше замъглен от дим. За щастие бяха предвидили такава възможност и фон Таненбаум го почисти.

Граймс се прицели и стреля.

Отново откатът го отнесе, но този път той увисна омотан с лице в обратната посока, с изглед към празното пространство. Чу някой вътре в кораба да казва: „Взриви се!“

Взриви се? Какво се е взривило?

Граймс набързо се обърна. Загадъчното кълбо си беше все още на мястото, но между него и „Едър“ имаше разширяващ се облак дим, блестящи в светлината на прожекторите парченца. Така че вероятно неметалните снаряди все пак нямаше да свършат нищо — или може би тази ракета някак си се бе взривила сама.

Заредиха третата ракета в устройството за изстрелване. За трети път Граймс стреля — и успя да се задържи на краката си. Ракетата се

устреми направо към целта. Удари я и експлодира в оранжев пламък, появи се облак бял дим, който бавно се разсейваше.

— Има ли някакви увреждания? — попита Граймс накрая. Не можеше да види никакви повреди с невъоръжено око, но хората в кораба разполагаха с мощни бинокли.

— Не — отвърна след известно време Бидл. — Не изглежда дори да е одраскано.

— Тогава се пригответе да приемете в кораба пилота и мене. Трябва да решим какво ще правим по-нататък.

Всъщност по-нататъшните им действия бяха по-скоро нещо като шивачество, отколкото свързани с инженерство. На „Едър“ имаше два костюма, които наричаха „водолазни“. Представляваха нещо като разтегливи анцузи, опъваха се по тялото, но бяха порести, поддържаха необходимото налягане върху тялото, без да е необходима неудобната броня. Бяха идеални за работа извън кораба, позволяваха пълна свобода на движенията — но твърде малко космонавти ги харесваха. Човек чувствуваше, че трябва да бъде брониран, и то добре брониран срещу напълно враждебната среда. Освен това в обикновените скафандри за Космоса бяха вградени устройства, поглъщащи всички екскрети на човешкото тяло, имаха малки резервоари с вода и тръбичка за пиене, съдържаха запас от храна и стимулиращи таблетки. (Естествено, Граймс винаги твърдеше, че идеалният скафандър трябва да притежава удобства за пушачите на лула...) Всъщност обикновеният скафандър е миниатюрен космически кораб.

Двата костюма трябваше да се поизменят. От шлемовете бяха демонтирани радиостанциите с металическите им части. Оригиналните металически бутилки бяха заменени с пластмасови. Съединителните и уплътнителните елементи между шлемовете и костюмите бяха свалени и заменени с пластмасови.

Докато се правеше всичко това, Бидл попита:

— Кого ще изпратите, капитане?

— Няма да изпратя никого, Първи. Ще отида аз и ако някой от вас, джентълмени, пожелае... Не, не ти. Ти си мой заместник. Трябва да останеш на кораба.

За изненада Дийн пристъпи напред.

— Аз ще дойда с вас, капитане.

— Ти ли, Спуки? — попита със смекчен глас капитанът.

Телепатът се изчерви.

— Смятам... смятам, че трябва да дойда. Онова... онова нещо там започна да се пробужда. Сякаш ракетата послужи като почукване по вратата...

— Защо не ни каза?

— Ами... не бях сигурен. Но усещането се засилва. Там има нещо. Някакъв вид разум.

— Не можеш ли да влезеш във връзка с него?

— Непрекъснато опитвам. Но е много неясно, много слабо. И съм с чувството, че трябва да влезем в действителен досег. Физически досег искам да кажа.

— Хм...

— Независимо от това вие имате нужда от мене, капитане.

— Защо, Спуки?

Дийн посочи с глава часовника върху китката на Граймс.

— Не трябва да имаме нищо металическо със себе си. Как ще разберем, че сме стояли достатъчно дълго, че трябва да се върнем, преди да се е свършил кислородът ни?

— А как ще узнаем, ако ти дойдеш?

— Много лесно. Някой ще седи при Фидо, през цялото време ще гледа часовника и ще се съсредоточи върху това. От толкова близко разстояние Фидо ще улавя много ясно мислите дори и на нетелепат. Естествено, аз ще поддържам връзка с Фидо.

— Хм... — изръмжа Граймс. „Да — призна той в себе си, — идеята е ценна“. Замисли се кого да определи да наблюдава часовника. Всички космонавти, с изключение на специалистите по псионика, мразеха органичните усилватели, така наречените „кучешки мозъци в саламура“, неприлично оголените мисловни кучешки органи, плуващи в хранителен разтвор в своите сферични контейнери.

Словотни обичаше кучета. Той ще е най-подходящ.

Словотни съвсем не прояви възторг, но строго му разясниха, че комуникациите са си комуникации, независимо как се осъществяват.

Включиха отново инерционната тяга, за да могат по-лесно Граймс и Дийн да облекат костюмите. Всеки от тях се съблече и остана по гащета и специално бельо, легна по гръб върху проснатия костюм. Те внимателно вмъкнаха ръце в тесните ръкавици — ръкавици, които прилепваха още по-плътено, когато материята им влезеше в досег с

кожата. Вкараха крака в ботушите, подпомагани от Бидл и фон Таненбаум, които действуваха като камериери. После първият помощник и навигаторът внимателно притеглиха материята нагоре по ръцете, краката и телата, разгладиха я, като се опитваха да поддържат равностойно цялостно налягане. За да довършат работата, запоиха ръбовете по съединенията. Граймс се замисли, както се бе замислял и преди, какво ли ще стане, ако ефикасното лепило се разлепи, докато човекът в костюма се върти из почти пълния вакуум. Досега не се бе случвало — доколкото той знаеше, — но винаги има един първи път.

— Ще издържи — заяви накрая Бидл.

— Дано издържи — рече Граймс.

Граймс се изправи на крака с кисел израз на лицето. Когато предприемаш нещо опасно, бронята е много по-подходяща от някакво бельо.

— Добре — рече той. — Изключете инерционната тяга, веднага щом поставим шлемовете. После ще тръгнем.

Тръгнаха. Всеки носеше окачени на колана си по няколко малки ракети — по-скоро фойерверки, — изолирани картонени цилиндри с фриксионни запалки. Имаха и сигнални ракети с такъв химически състав, че можеха да горят дори във вакуум.

Малките ракети действуваха напълно ефикасно, като ги придвижваха през разстоянието между кораба и кълбото. Граймс се справяше добре, Дийн не толкова. Беше неудобно да нямаш радиовръзка в скафандъра; беше невъзможно да даде каквито и да било указания на Дийн. Накрая Граймс „кацна“ идеално върху сферата, използвайки обратно насочена ракета в точната десета от секундата. Дийн се удари несръчно. Поради липсата на въздух не се чу шумът от удара, но Граймс усети вибрациите с цялото си тяло. Докосна шлема си до неговия.

— Наред ли си, Спуки?

— Само... съм задъхан, капитане.

Граймс тръгна напред и двамата запълзяха по повърхността на сферата, като прилепващите нашивки по ръкавиците, колената, лактите и подметките им действуваха добре — всъщност дори прекалено добре. Но от съществено значение беше да не губят допира с гладката повърхност. Изследването отблизо потвърди далечните наблюдения. Кълбото с диаметър тридесет метра беше напълно лишено от всякакви

издатини. Белезите — не бяха букви или цифри, познати на земните жители — може да са били нанесени с боя, но Граймс реши, че са по-скоро нещо като интегрални схеми. Той престана да лази и внимателно допря шлема си до безшевната обшивка. Заслуша се. Да, чуваше се съвсем слабо бръмчене. Машини?

Повика Дийн при себе си, докосна шлема си до неговия.

— Тук вътре нещо работи, Спуки — каза той.

— Зная, капитане. Освен това вътре има нещо живо. Машинен интелект, струва ми се. И ни е усетило.

— Колко време ни остава?

Дийн замълча за няколко секунди, отправи мислите си към псионния усилвател на борда на „Едър“.

— Два часа и четиридесет и пет минути.

— Добре. Само да можехме да намерим начин да влезем в тая огромна плажна топка...

Дийн отдръпна главата си от шлема на Граймс. Беше изпънал дясната си ръка и сочеше нещо. Граймс се обърна и погледна. С въртенето на топката в светлината на прожекторите попадна кръгло отверстие, което се увеличаваше, докато го гледаха. След това попаднаха в сянка, но те запълзяха към отвора. Когато отново излязоха на светло, бяха почти до него. Отново допряха шлемове.

— Ще дойдете ли в салона ми...? — пошепна Граймс.

— Имам чувството... че е безопасно... — отвърна Дийн.

— Добре. Тогава да вървим. Интересно дали това е въздушен шлюз? Има само един начин да разберем...

Не беше шлюз. Просто врата към тъмна пещера, в която се извисяваха големи, неясни форми, едва забележими в отразените лъчи от прожекторите на „Едър“ — после вече не се виждаха, когато това полукълбо на малкия изкуствен свят се превъртя в нощта. Граймс започна да пада, защото ръкавиците му не можаха да се задържат върху гладкия, хлъзгав ръб на отверстието. Падаше и извика стреснат, когато нещо се плъзна покрай него. Но беше Дийн. Той го хвана в здрава прегръдка, която можеше да бъде и приятна, ако Дийн беше от противоположния пол.

— Махни си ръцете от мене, Спуки! — заповяда му Граймс раздразнен. Но и той се боеше от тъмното, страдаше от някакъв първичен страх.

Отворът, през който бяха влезли, сигурно беше вече затворен, защото в противен случай щеше да прониква някаква светлина от прожекторите на „Едър“. Пълната тъмнина сякаш ги задушаваше. Граймс опипа колана си, като се опитваше да намери сигнална ракета. Може би възпламеняването ѝ в тясното затворено пространство щеше да бъде разрушително, но трябваше да има светлина. Граймс не беше религиозен, иначе щеше да се помоли.

После внезапно стана светло. Беше меко, дифузно осветление, което не се излъчваше от определен източник. Отначало не се виждаше много нещо. Вътрешната повърхност на сферата беше гладка, стъклообразна, по-скоро прозираща, отколкото прозрачна. Зад нея се издигаха неясните форми, които бяха зърнали, преди да влязат. Някои бавно се движеха, други бяха неподвижни. Не приличаха на никакви машини или живи същества, каквито двамата мъже бяха виждали.

Допряха шлемовете си.

— Усеца ни. Знае, че се нуждаем от светлина... — пошепна Дийн.

— Какво представлява?

— Не... не смея да попитам. Прекалено... голямо е!

И Граймс изпитваше същото чувство, по-скоро страхопочитание, отколкото страх, макар да призна пред себе си, че е ужасно уплашен. Приличаше на първото му излизане в космическото пространство, първия път, когато бе напуснал крехкия мехур, изпълнен със светлина и топлина, малък човечец в огромната празнота между световите. Опита се да промени хода на мислите си, като се вгледа в странните машини — ако бяха машини — зад прозиращата вътрешна черупка, опита се да отгатне що за устройства са и какво вършат. Съсредоточи вниманието си върху нещо като въртящо се колело, светец с цветовете на дъгата. Сгрещи.

Почувствува се въввлечен в блестящ вихър. Опита се да се противопостави. Напразно.

След това започнаха картините — ярки, прости.

Появи се някакво голо, човекоподобно същество, свило се в песъчлива дупка сред скали. Човекоподобно? Та това беше самият Граймс. Между мазолестите си пети притискаше плоско парче дърво, което стърчеше пред него. В двете си ръце стискаше твърда пръчка и я въртеше бързо в двете посоки върху дъската, в която острият край на

пръчката вече бе направил жлеб. (Граймс усещаше пръчката в ръцете си, усещаше трептенията, докато я въртеше насам-натам.) От дупката пръкна дим, почти невидим отначало, но все по-гъст. Блесна малка червена искра, която засвети, наедря. Граймс бързо хвърли пръчката, награби шепа сухи листа и съчки, хвърли ги върху тлеещата дъска. Внимателно наведе глава и започна леко да духа, като разпалваше тлеещия огън с дъха си. Лумна пламък — отначало слаб, колеблив. Лумна пламък и се чу пукането на подпалените съчки. Лумна пламък и Граймс трябваше бързо да отдръпне главата си, за да не се изгори.

Картината се промени.

Беше нощ и семейството му клечеше около веселия огън. Част от съзнанието му, което не се бе подало на внушението, си задаваше въпроса, коя ли е тази жена. Реши кисело, че съвсем не е неговият тип. Но знаеше, че му е съпруга, също както знаеше, че тия човекоподобни хлапаци са негови деца.

Беше нощ и от тъмнината, обграждаща лагера, се разнасяше ревът и ръмженето на нощните хищници. Но те се бояха от огъня. Той, Граймс, бе запалил огън. Поради това тия хищници трябваше да се страхуват от него. Замисли се върху блеснала в съзнанието му идея. Взе добре оглозгана бедрена кост — него ден щастиято му се бе усмихнало и намери не твърде разложена мърша, изоставена от убиеца ѝ и неоткрита от други лешояди — и я опита в ръката си. Сякаш беше направена да пасва в дланта му. По-скоро от любопитство, отколкото от злоба той замахна с нея и удари с края ѝ по главата на жената. Тя изпищя сърцераздирателно. На Граймс му липсваше език, на който да мисли, но разбра, че по-силен удар щеше да я убие. Неясно осъзна, че силен удар би убил тигър...

Той...

Намери се извън сферата и Дийн беше с него. Приближаваше го някаква конструкция, блеснала в светлина. Изпитваше страх — после внезапно се озова в настоящото време и пространство. Беше Джон Граймс, капитан на пощенския кораб „Едър“ от Федералната служба. Това беше неговият кораб. Домът му. Трябваше да се върне у дома си, последван от агента на древните, така че да бъдат направени изследвания, преценки и планове за по-нататъшен напредък на расата.

Корабът престана да се приближава.

Граймс изтегли една ракета от колана си и с жест подкани Дийн да направи същото. Възпламени ракетата и бързо се отправи към „Едър“. Без да се обръща, знаеше, че сферата го следва.

Макар и заслепен от прожекторите, успя да се добере до главния шлюз без произшествия. Дийн го последва. Двамата мъже се вмъкнаха в малката камера. Външната преграда се затвори. Атмосферното налягане се повиши. Граймс свали шлема на Дийн и изчака той да му върне услугата.

Лицето на Дийн беше по-бледо от обикновено, ако въобще това бе възможно.

— Капитане — каза той, — върнахме се съвсем на време. В резервоарите ни има въздух за не повече от няколко минути...

— Защо не ми каза?

— Не можех... — изсмя се Дийн разтреперан. — Поучавах ме. Ако може да бъде от полза за някого, сега зная как да правя колела от парчета дърво...

Гласът на Бидл се разнесе от високоговорителя.

— Капитане! Капитане, елате в командния пост! То... изчезна!

— Какво е изчезнало? — попита капитанът в най-близкия микрофон.

— Онова... кълбо...

— Идваме — рече Граймс.

Да, сферата беше изчезнала. Не бе изгаснала като духната свещ; беше се отдалечила сякаш със скорост, близка до скоростта на светлината. Беше изчезнала и не беше възможно да се изследват по-нататък възможностите и способностите ѝ.

Дийн можа да даде някакво обяснение.

— Беше пратеник на древните. Всички разумни раси в нашата Галактика притежават същите легенди — боговете слезли от небето, донесли подаръците на огъня и оръжията, поставили човека или местния еквивалент по пътя на напредъка...

— Веднъж и аз изпълнявах ролята на бог — прекъсна го Граймс. — Не бях много популярен. Но продължавай, Спуки.

— Тези древни... Кой са били? Никога няма да узнаем. Какво ги е подтиквало — мисионерско усърдие, алтруизъм, продължителното развитие на планетите, за да могат първобитните в далечното бъдеще да ги овладеят? Всъщност не бях изпаднал напълно под влиянието му.

Виждах нещата, които то искаше да виждам, чувствувах всичко, което ме караше да чувствавам, но в същото време получавах различни странични впечатления. То е едно от много подобни устройства, разпратени — преди колко ли време? — с мисионерски мисии. Машина е и тя, както е характерно за машините, се е повредила. Задачата е била да кацне на някой свят, да влезе в контакт с примитивните местни жители и да постави начало на обучението им. Било е програмирано също веднага да се махне, ако кацне върху планета, чиито жители вече използват огън, обработват желязото. Именно затова, макар и да не се беше напълно разбудило, отблъсна металната ни сонда. Затова, капитане, се досетихте да подходим към него без нищо металическо.

Пластмасовата ви ракета го разбуди напълно. То сметна, че като нямаме метал по себе си, ние сме животни, които все още не могат да палят огън и да използват инструменти. И то направи онова, за което е било предназначено — научи ни как да палим огън, да изготвяме инструменти и оръжия. И след това ни последва към дома ни. Трябваше да ни наблюдава в течение на поколения, от време на време щеше да ни подбутва в правилната насока. Вероятно е имало и друго предназначение — да действа като радиошамандура за собствениците си, така че в подходящо време те да могат да ни намерят и поемат.

Но дори и с ограничения си разум то вероятно е разбрало накрая, че и ние, и то се намираме в безвъздушното пространство, а не върху повърхността на някоя планета. Трябва да е осъзнало, че щом използваме ракети за придвижване, вече използваме огъня по сложни методи. А после, когато влязохме в явно метален космически кораб, вероятно окончателно е разбрало всичко.

Искате ли да знаете какво беше последното ми впечатление, преди то да отлети?

— Разбира се, че искам да зная — отвърна Граймс.

— На обида, разочарование и объркване. Сякаш е разбрало, че му се подиграват. Естествено, на него му липсва всякакво чувство за хумор, но въпреки това сигурно не му е било приятно да му се присмиват.

Настъпи мълчание, нарушено от Бидл.

— И някъде — рече той, — по някое време някой сигурно е попитал: „Къде ли е моята блуждаеща шамандура тази нощ?“

— Искрено се надявам — каза му Граймс, — че този някой не е наоколо и че никога няма да се опита да открие къде е шамандурата.

---

[1] Игра на думи с прякора на офицера — Спаркс = искри (англ.).
— Б.пр. ↑

[2] Игра на думи с прякора на офицера — Спуки = призрачен (англ.). — Б.пр. ↑

Публикувано в сп. „Наука и техника“, бр. 48-50/1978 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.